

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง
กำแพงเพชร

The Participation of Community in the school curriculum development of
school municipal government in Maung Kamphaeng Phet

ธงชัย ช่อพุกกะ*

Thongchai Chorphrueksa

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน 3. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร 4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร 5. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มบุคลากรโรงเรียน (ผู้บริหารสถานศึกษา พนักงานครูเทศบาล) กลุ่มบุคลากรเทศบาล (นายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล เทศมนตรีสมาชิกสภาเทศบาล ปลัดเทศบาลและพนักงานเทศบาล) กลุ่มกรรมการชุมชน จำนวน 27 ชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 160 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน บุคลากรเทศบาล และกรรมการชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านค่านิยม (2) ด้านความต้องการของชุมชนด้านการศึกษา (3) ด้านการวางแผน (4) ด้านการดำเนินงาน (5) ด้านการรับประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่แตกต่างกัน เช่นกัน 2) ความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 58 ใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น (2) ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา (3) ด้านหลักสูตร (4) ด้านกระบวนการเรียนรู้ (5) ด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา (6) ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น เช่นกัน 3. ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีดังนี้ (1) ด้านการรับทราบและตัดสินใจในเรื่องที่จะทำและวิธีการทำ พบว่า มีปัญหา คือ ขาดการประสานงาน ความพร้อมของชุมชน ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการวางแผน ขาดความตระหนัก ความต้องการของชุมชน ขาดภาวะผู้นำ ไม่ได้คิดกิจกรรมด้วยตนเอง การบีบบังคับ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

(2) ด้านการดำเนินงาน พบว่า มีปัญหา คือ ขาดความร่วมมือขาดการประสานงาน ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ขาดสิ่งจูงใจ เข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ไม่ต้องตามความต้องการ ไม่เหมาะสมตรงตามวิถีชีวิต (3) ด้านการรับประโยชน์ตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานพบว่า มีปัญหา คือ ขาดการแนะนำและสร้างความเข้าใจ ไม่เข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริงในการจัดการศึกษา ไม่เข้าถึงสิทธิในการรับประโยชน์ คิดว่าไม่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ประชาชนได้รับประโยชน์ในการมีส่วนร่วมน้อยมาก 4. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมความคิดเห็น ของบุคลากรโรงเรียน บุคลากรเทศบาล กรรมการชุมชนและภาคประชาชน สรุปสาระสำคัญได้ 32 ประเด็น มีประเด็นที่สำคัญ คือ ประเด็นที่ 11) โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและเทศบาลมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกขั้นตอน ประเด็นที่ 16) โรงเรียน เทศบาลและชุมชนร่วมมือกันอย่างเต็มกำลังจะทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพ ประเด็นที่ 18) โรงเรียน เทศบาลและชุมชนมีส่วนร่วมการรับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประเด็นที่ 19) เทศบาล โรงเรียนและชุมชน ร่วมกันรื้อฟื้นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย เช่น การทักทายด้วยการไหว้ เป็นต้น ประเด็นที่ 26) ยึดถือหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ควบคู่กับหลักสูตรความรู้ของท้องถิ่น 5. ผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จากการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Work Shop) ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า (1) มีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) มีการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้นปีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (4) มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม (5) มีการกำหนดโครงสร้างรายวิชาและมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน / การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา / โรงเรียนสังกัดเทศบาล

ABSTRACT

This research aimed to 1. To compare the opinion's community participants in each status towards the participation in school curriculum development of Maung Kamphaeng Phet municipal schools 2. To compare the opinion's community participants in each status towards the participation in school curriculum development according to the Thailand constitution 2007, section 289 and National Education Act 1999, section 8 , 9 and 58 3. To study the problems of the community's participation towards participation in school curriculum development of Maung Kamphaeng Phet municipal schools 4. To find the development approach in the community's participation towards participation in school curriculum development of Maung Kamphaeng Phet municipal schools 5. to study the workshop of in the community's participation towards participation in school curriculum development of Maung

Kamphaeng Phet municipal schools. The sample were (1) The school officers divided into the administrators and municipal teachers (2) The municipal officers divided into the municipal officer, mayor and alderman and (3) the community committee included 27 communities all of sample were 160. The data was analyzed by mean , standard deviation, percentage and content analysis. The result were as follow : 1. The comparison of the over all review of the school personnel in municipal staff and community members. The involvement of the community in the development of curriculum of schools indent Kamphaeng Phet on 5 aspects such as (1) the values (2) the educational needs of the community (3) planning (4) operation (5) the benefit. Found that most reviews were all agreed. And all are different. When considering individual items found not too different. 2. The comparison of the human community to engage the community in developing the curriculum. Pursuant to section 289 of the Thailand constitution 2007 and National Education Act 1999, Section 8, Section 9 and Section 58 of a the status of personnel community. on 6 aspects such as (1) the maintenance of local cultural, intellectual and artistic tradition, (2) management system and supports education, (3) Curriculum (4) learning process, (5) resources and educational enterprise (6) the barriers. Found that most reviews were all agreed. And all are different. But considering the item is found to be different in every issue as well. 3. The study involve of the community in developing the curriculum of schools indent were as follow (1) the acknowledgment and decisions to be made and how to do found that the problem was the lack of coordination. The availability of community lack of continuity not time to plan activities, lack of awareness community needs, lack of leadership does not think things out for their oppression. (2) the operation found that the problem was lack of cooperation, lack of coordination. There is not lack of incentives for participants to attend the event is ongoing. Do not demand which lifestyle is not appropriate (3) the beneficiary to find a basic necessity was lack of information and understanding. Do not understand the true goal of education. No access rights to the benefits. They thought that there is no need to make a living. Residents benefit to contribute very little. 4. The development of community participation in developing the curriculum of schools indent from focus group discussion and brainstorming School personnel Municipal staff Community members and public sector Gist had 32 points. The critical issue were issue 11) The school will be open to community and civic participation in the curriculum development process. The issue 16) School and Community cooperate fully to make participation in the development of curriculum and even higher quality. 18) School and community involvement to benefit from participation in curriculum development, community development curriculum. The issue 19) Municipal, school and community together to revive the traditions of Thailand is a good example being greeted with respect. The issue 26) Upheld the core curriculum of the Ministry of Education. Coupled with knowledge of the local courses. 5. The performance of community involvement in the development of curriculum of

schools indent. The workshop participant (Work shop) to develop a curriculum of schools indent found. (1) The joint analysis of the school environment. To define the vision of the school curriculum in line with the vision of the core curriculum for basic education. (2) Determining the importance of learners and desirable characteristics of the core curriculum for basic education. (3) Be defined by the proportion of the curriculum for all students learning at all ages, the core curriculum for basic education. (4) Has prepared a description of each group learning past 8 learning Area . The basic courses and added course (5) Be defined subjects and prepare learning units and attendance by learning the past 8 learning Area both the basic courses and added course.

Keywords : Participation of Community / School Curriculum Development / School Municipal Government

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ แต่จากการวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา พบว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหามาก แม้ว่าการปฏิรูปการศึกษาจะมุ่งกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร แต่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่ยังคงมีแนวปฏิบัติและวัฒนธรรมการทำงานแบบเดิม และการบริหารจัดการหลักสูตรยังคงเป็นแบบ Top Down ในลักษณะของการ สั่งการ และการรับคำสั่ง กล่าวคือ บุคลากรในส่วนกลางยังคงยึดติดกับบทบาทของการบอกให้ผู้ปฏิบัติทำตาม โดยเปิดโอกาสทางเลือกให้ค่อนข้างน้อย ในขณะที่ฝ่ายปฏิบัติในระดับสถานศึกษาก็ยังเคยชินกับการเป็นผู้ตาม และขาดความมั่นใจในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง มักจะพึ่งพาแหล่งข้อมูลที่จะใช้เป็นแบบอย่าง และไม่กล้าที่จะปฏิบัตินอกแบบอย่าง เป็นเหตุให้หลักสูตรของหลายโรงเรียนมีลักษณะเลียนแบบ มากกว่าจะจัดทำให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของแต่ละโรงเรียนอย่างแท้จริง

โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เป็นโรงเรียนมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารคำนึงถึงการทำงานเพื่อให้เกิดผลกับนักเรียน เพราะการที่จะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จได้นั้น บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จึงเห็นความสำคัญของหลักสูตรเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน ถ้าบุคลากรมีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรเป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินด้วยดีแก่ผู้เรียน (สำนักงานเทศบาลเมืองกำแพงเพชร, 2552, หน้า 12) ครุมีทิศทางที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน จากการที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาเพราะเหตุว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีปัญหาความสับสนของ ผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีส่วนกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มากทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรมีสาระการเรียนรู้มากเกินไป การวัดผลประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากปัญหาที่กล่าวมา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบและ

ทิศทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากเทศบาล ชุมชน และบุคลากรในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องคำนึงถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้น การทำงานร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน จะช่วยเสริมพลังในการทำงาน ทำให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสำเร็จได้ เพราะทุกคนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ร่วมกันด้วยความเต็มใจ โดยมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อจะนำหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้นนี้ไปใช้และนำไปพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลและแนวทางในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 (มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 58) จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร
4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร
5. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 58 จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน

ตอนที่ 3 การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (Target Population) ในการศึกษาวิจัยตามตอนที่ 1 โดยการสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในโรงเรียน จำนวน 186 คน

กลุ่มที่ 2 บุคลากรเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 54 คน

กลุ่มที่ 3 คณะกรรมการชุมชน จำนวน 162 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในการศึกษาวิจัยตามตอนที่ 1, 2, และตอนที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) กลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 แห่ง นายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล ปลัดเทศบาลและประธานชุมชน 27 ชุมชน 2) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Size) โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 160 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิดของการวิจัยที่ได้ศึกษาและร่างข้อคำถาม ให้มีสาระสำคัญของเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 สร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยให้แต่ละระดับความคิดเห็นที่มีค่าน้ำหนักแตกต่างกัน 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึงไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึงเห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 9(6), 8(2), 22 และ 58 เป็นแบบสอบถาม แบบเดียวกับส่วนที่ 2 จำนวนทั้งหมด 50 ข้อและเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End)

ส่วนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 3 ด้าน คือ 1) ด้านการรับทราบและตัดสินใจในเรื่องที่จะทำและวิธีการทำ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการรับประโยชน์ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End)

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง ของเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อเพื่อเลือกข้อคำถามที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ตามรายชื่อในภาคผนวก)

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชน และพนักงานเทศบาลตำบลนครชุม แล้วนำแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1984, p.161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพ มาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นำเสนอนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม ต่อกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

3.2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การสอบถาม แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ในส่วนที่ 2 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านค่านิยม 2) ด้านความต้องการด้านการศึกษาของชุมชน 3) ด้านการวางแผน 4) ด้านการดำเนินงาน 5) ด้านการรับประโยชน์

3.3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 9(6), 8(2), 22 และ 58 โดยสอบถามด้วยแบบสอบถามชุดเดียวกันกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในส่วนที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ

(1) ด้านบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

(2) ด้านบทบาทการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านย่อยดังนี้ 1) ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา (มาตรา 9(6)) 2) ด้านหลักสูตร (มาตรา 8(2)) 3) ด้านกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 22) 4) ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (มาตรา 58) และ 5) ด้านปัญหาและอุปสรรค

3.4 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยสอบถามด้วยแบบสอบถามชุดเดียวกันกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ในส่วนที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการรับทราบและตัดสินใจในเรื่องที่จะทำและวิธีการทำ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการรับประโยชน์

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแบบ จำนวน 160 ชุด ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม และการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) เป็นความเรียงเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าด้วยระบบคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเปรียบเทียบรายคู่แบบเชฟเฟ (Scheffe Method)

4.2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 58 จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเปรียบเทียบรายคู่แบบเชฟเฟ (Scheffe Method)

4.3 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency : F) ค่าร้อยละ (Percentage : %)

ตอนที่ 4 การหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล ปลัดเทศบาล ผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนพนักงานครูเทศบาลทั้ง 4 โรงเรียน ประธานชุมชนและตัวแทนผู้ประกอบการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 27 ชุมชน จำนวน 54 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือ การจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมีแบบการสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.1 ข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์การสอบถาม ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

2.2 แบบการสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group discussion) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นำเสนอนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เพื่อขออนุญาตจัดการสนทนากลุ่มและขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ไปยัง ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

3.2 จัดการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มย่อยตามสถานภาพและบทบาทหน้าที่เป็น 4 กลุ่มย่อย คือ (1) กลุ่มบุคลากรโรงเรียน (2) กลุ่มบุคลากรเทศบาล (3) กลุ่มประชาชนชุมชน (4) กลุ่มประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 แก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3.3 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็น (Brain Stromming) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสรุปประเด็นที่กลุ่มต้องการใช้ในการพัฒนา

3.4 ตัวแทนกลุ่มย่อย นำเสนอประเด็นที่เป็นแนวทางการพัฒนาของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มสนทนาทั้งหมด โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพิ่มเติมเพื่อหาข้อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 : เพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) จากข้อมูลเชิงคุณภาพในการจัดสนทนากลุ่ม เป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ตอนที่ 5 การศึกษาผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร และเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครูเทศบาลทั้ง 4 โรงเรียน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนผู้ปกครองทั้ง 27 ชุมชน จำนวน 90 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประชุมเชิงประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 มีแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้

2.1 ข้อมูลสรุปผลการสนทนากลุ่ม แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

2.2 แบบสอบถาม ผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร นำเสนอนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เพื่อขออนุญาตจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

3.2 จัดการการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยแบ่งกลุ่มย่อยตามสถานภาพและบทบาทหน้าที่ในการสอน และความเชี่ยวชาญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เป็น 8 กลุ่ม

3.3 ผู้วิจัยนำเสนอข้อค้นพบและข้อสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากการสนทนากลุ่มตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แก่ผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

3.4 แบ่งกลุ่มย่อยตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มย่อย ระดมความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสรุปประเด็นที่กลุ่มต้องการ

3.5 ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ตอบแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 : เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) และหาค่าร้อยละจากข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เป็นความเรียงเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามการปฏิบัติจริง ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน บุคลากรเทศบาล และกรรมการชุมชน ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ในแต่ละด้าน ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านค่านิยม ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าไม่แตกต่างกัน

1.2 ด้านความต้องการของชุมชนด้านการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

1.3 ด้านการวางแผน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

1.4 ด้านการดำเนินงาน พบว่า มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกรายการ และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็นอีกเช่นกัน

1.5 ด้านการรับประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 58 จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีประเด็นรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

2.2 ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

2.3 ด้านหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็นเช่นกัน

2.4 ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเห็นด้วย และในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

2.5 ด้านทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

2.6 ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น

3. ผลการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีดังนี้ 1) ด้านการรับทราบและตัดสินใจในเรื่องที่จะทำและวิธีการทำพบว่า มีปัญหา คือ ขาดการประสานงาน ความพร้อมของชุมชน ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการวางแผน ขาดความตระหนัก ความต้องการของชุมชน ขาดภาวะผู้นำ ไม่ได้คิดกิจกรรมด้วยตนเอง การบีบบังคับ 2) ด้านการดำเนินงาน พบว่า มีปัญหา คือ ขาดความร่วมมือขาดการประสานงาน ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ขาดสิ่งจูงใจ เข้าร่วมกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ไม่ต้องตามความต้องการ ไม่เหมาะสมตรงตามวิถีชีวิต 3) ด้านการรับประโยชน์ตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานพบว่ามีปัญหา คือ ขาดการแนะนำและสร้างความเข้าใจ ไม่เข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริงในการจัดการศึกษา ไม่เข้าใจสิทธิในการรับประโยชน์ คิดว่าไม่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ประชาชนได้รับประโยชน์ในการมีส่วนร่วมน้อยมาก

4. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ระดมความคิดเห็น ของบุคลากรโรงเรียน บุคลากรเทศบาล กรรมการชุมชนและภาคประชาชน สรุปสาระสำคัญได้ 32 ประเด็น มีประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ประเด็นที่ 11) โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและเทศบาลมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกขั้นตอน ประเด็นที่ 12) โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและเทศบาลมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประเด็นที่ 13) ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ประเด็นที่ 15) โรงเรียน (ผู้บริหาร/ครู) ควรมีการออกเยี่ยมเยียน พบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชน ประเด็นที่ 16) โรงเรียน เทศบาล และชุมชน ร่วมมือกันอย่างเต็มกำลังจะทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น ประเด็นที่ 17) โรงเรียนและเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร ประเด็นที่ 18) โรงเรียน เทศบาล และชุมชนมีส่วนร่วมการรับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประเด็นที่ 19) เทศบาล โรงเรียนและชุมชน ร่วมกันรื้อฟื้นขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของไทย เช่น การทักทายด้วยการไหว้ เป็นต้น ประเด็นที่ 20) เทศบาลควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณีที่ทำทุกปีให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ไม่ใช่แค่จัดให้มีและ

ใช้งบประมาณไป จำต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ประเด็นที่ 25) ควรมีหลักสูตรที่มีผลต่อการพัฒนาประชาชนและชุมชนโดยตรง ประเด็นที่ 26) ยึดถือหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการควบคู่กับหลักสูตรความรู้ของท้องถิ่น

5. ผลการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

การประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า 1) มีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มีการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้นปีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม 5) มีการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน และกำหนดสัดส่วนเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ประเภท 6) มีการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลและเกณฑ์การจบหลักสูตร 7) มีการกำหนดโครงสร้างรายวิชาและมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน ความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียน บุคลากรเทศบาล และกรรมการชุมชน ส่วนมากมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันคือไม่แตกต่างกัน และยังมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านค่านิยม 2) ด้านความต้องการของชุมชนด้านการศึกษา 3) ด้านการวางแผน 4) ด้านการดำเนินงาน 5) ด้านการรับประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรชุมชนในส่วนของกรรมการชุมชนมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในชุมชน เช่น เสียสละมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หรือมาเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของโรงเรียน โดยความสมัครใจ และไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับอารักษ์ ชัยมงคล (2551, หน้า 85) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มี 2 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น การร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือโรงเรียน การเข้าร่วมประชุม การบริจาคที่ดินสร้างโรงเรียน เป็นต้น และการมีส่วนร่วมการบริหารและจัดการศึกษา เช่น การเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา การเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของโรงเรียน เป็นต้น

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 58 จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรชุมชน บุคลากรโรงเรียน บุคลากรเทศบาล และกรรมการชุมชน มีความคิดเห็น ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ด้านระบบบริหารและสนับสนุนทางการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาทุกรายการไม่แตกต่างกัน

2.1 ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น พบว่า เคยมีส่วนร่วมการบริหารจัดการความรู้การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า เคยมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีส่วนร่วมการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น โรงเรียนมีการจัดสอนความรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

สอดคล้องกับ กรมการปกครอง (2546, หน้า 480) ที่กล่าวว่า การที่ชุมชนยั่งยืนได้ต้องมาจากการพึ่งตนเอง โดยนำองค์ความรู้และความชำนาญจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ในชุมชน และจากการที่บรรพบุรุษสะสมมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันออกมาใช้อย่างเต็มศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 10) อธิบายความหมายไว้ว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสติปัญญาเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ทั้งกว้างทั้งลึกที่ชาวบ้านสามารถคิดเองทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตไว้ในท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม และเพิ่มเติมว่าเป็นพื้นเพรากฐานของความรู้ชาวบ้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นของทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตประจำวันและลักษณะรูปธรรม เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี และอื่นๆ

2.2 ด้านหลักสูตร พบว่า เทศบาลและชุมชน ควรมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ หลักสูตรที่สอนในโรงเรียนมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรที่สอนในโรงเรียนเป็นอย่างดีและหลักสูตรในปัจจุบันสามารถทำให้นักเรียนและประชาชนในชุมชนเป็นคนเก่ง คนดีและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 56) ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูปเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ทันสมัยเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งการแก้ไขสาระที่ซ้ำซ้อน โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นแม่ข่ายในการดำเนินการโดยจัดทำหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น กิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร คือ การศึกษาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบบริหารสถานศึกษาต้องศึกษาสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นองค์ความรู้เดิม โดยจะต้องนำมาจัดให้เป็นระบบและมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายวิชาและช่วงชั้น โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ตลอดจนต้องคำนึงถึงความพร้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาตามหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริงในชุมชน แทนการเรียนรู้จากสิ่งที่ไกลตัว สาระการเรียนรู้มีทั้งสิ้น 8 กลุ่มสาระที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลัก เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา ตลอดจนเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ศักยภาพพื้นฐานในการคิดการทำงานและการพัฒนาตนเอง

3. การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีดังนี้ 1) เทศบาลสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษาส่วนมากจะเน้นแต่

การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพียงอย่างเดียว 2) ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนค่อนข้างต่ำทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนด้านการเงินและเวลาแก่โรงเรียนได้อย่างเต็มที่ 3) ประชาชนในชุมชนมีการศึกษต่ำ จึงขาดความเข้าใจการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการของโรงเรียน เข้าใจว่าเป็นภาระของโรงเรียนและรัฐบาล 4) ขาดความเข้าใจการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับ ข้อค้นพบในงานวิจัยของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547, หน้า 79) พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการศึกษา ได้แก่ การไม่มีเวลาว่าง ไม่มีถิ่นกำเนิด และไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์และไม่เป็นคนในท้องถิ่น โดยกำเนิด และชนวิวรรณ์ พรหมขุม และคนอื่นๆ (2547, หน้า 58) พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทของตน ไม่มีเวลามีส่วนร่วมและมีแต่ถูกขอปรึกษาทรัพย์สินของส่วนปัญหาของกรรมการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง คือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมและขาดความร่วมมือจากประชาชนเวลาไม่ติดต่อ

4.แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า

- (1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดทำให้ครอบคลุมทั้ง 4 ส่วน คือ ส่วนนำ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชาและเกณฑ์การจบหลักสูตร
- (2) ควรยึดกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรอบเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษา
- (3) ควรลดชั่วโมงเรียนด้วย แต่ให้เพิ่มชั่วโมงในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนแทน เพื่อให้เด็กได้ฝึกการคิดวิเคราะห์แยกแยะ และการแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้
- (4) ควรเพิ่มการบังคับในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หรือลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น การไต่ต้อน การฝึกหัดความรู้ หรือมีลักษณะนิสัยอย่างพอเพียง เพิ่มเข้าไปในวิชาต่างๆ ที่ครูสอน
- (5) หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีความคาดหวังว่านักเรียนในอนาคตจะต้องมีความเป็นไทย สามารถแสดงออกแบบสากลได้ รักที่จะทำงาน เรียนแล้วมองเห็นอนาคตของตัวเอง หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น ควรจะปลดความทุกข์ของนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องความเครียดและการแข่งขันต่างๆ เพราะจะได้มีเวลาให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น
- (6) หลักสูตรสถานศึกษา ควรกำหนดให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีความสามารถด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนเทคโนโลยีให้นักเรียนทั่วประเทศ
- (7) ควรให้ครูผู้สอนจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นกำแพงเพชร ทั้ง ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติบุคคลสำคัญของกำแพงเพชร

สอดคล้องกับ เอกรินทร์ สัมมาศาล (2549, หน้า 223) ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน วางแผนให้ชัดเจน กำหนดเป้าหมาย มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ซึ่งชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดทำให้ครอบคลุมทั้ง 4 ส่วน และยึดกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรอบเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหลักในการดำเนินการ

5. การปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จากการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า

5.1 มีการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2 มีการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้นปีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.4 มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม

5.5 มีการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน และกำหนดสัดส่วนเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ประเภท

5.6 มีการกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลและเกณฑ์การจบหลักสูตร

5.7 มีการกำหนดโครงสร้างรายวิชาและมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ทั้งในส่วน of สถานศึกษาและส่วนของชุมชนได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งการจัดทำหลักสูตรใหม่ หรือ การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ดำเนินการไปตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 35-36) ซึ่งกำหนดขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

(1) แต่งตั้งคณะทำงาน เรียกว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ควรประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน เป็นต้น

(2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ซึ่งมีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรอบหลักสูตรท้องถิ่น ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

(3) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียน รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้ สถานศึกษาจะต้องจัดระเบียบการวัด ผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

(4) คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผล ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร

(5) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

(6) ติดตามผลการใช้หลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูล พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผลผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

(1) ผู้บริหารเทศบาล และผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษา บุคลากรของเทศบาล และชุมชนได้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

(2) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรจัดเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากรของสถานศึกษา และชุมชน

(3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง และชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง

(4) ผู้บริหารเทศบาล และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการติดต่อสื่อสารแบบเปิด เปิดโอกาสให้บุคลากรของสถานศึกษาสามารถเสนอความคิดเห็น จัดการอบรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับชุมชนด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงเรียน เทศบาล และชุมชนควรสร้างค่านิยมที่เหมาะสมเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้วยการส่งเสริมให้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น รู้จักการให้เกียรติและยอมรับซึ่งกันและกัน การเคารพยกย่องแก่บุคคลผู้สร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมและการร่วมลงมือปฏิบัติอย่างร่วมมือร่วมใจ

2. โรงเรียนจะต้องมีมนุษย์สัมพันธ์สามารถเข้าร่วมกับชุมชน และใจกว้างเปิดโอกาสให้ชุมชน และเทศบาลได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มกำลัง ด้วยความเต็มใจและจริงใจ

3. เทศบาลจะต้องทำความเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของการศึกษา และให้ความสนใจและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเต็มกำลัง โดยตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคนของชุมชนมากกว่าจะสนใจแต่การพัฒนาด้านวัตถุเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในเขตเทศบาล แก่ภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอต่อไป โดยเฉพาะการจัดการสนทนากลุ่ม การจัดเวทีประชาคม และการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

2. ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน

3. ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาภูมิปัญญา จารีตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- การปกครอง, กรม. (2546). **ข้อคิด งานเขียน การบริหาร การปกครองยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : อาสารักขา
ดินแดนกรมการปกครอง.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). **การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- เทศบาลเมืองกำแพงเพชร , สำนักงาน. (2552). **รายงานกิจการประจำปี 2552 เทศบาลเมืองกำแพงเพชร**.
กำแพงเพชร : สำนักงานเทศบาลเมืองกำแพงเพชร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา
ประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นริวรรณ พรหมชุม และคนอื่นๆ. (2547). **การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารักษ์ ชัยมงคล. (2551). **การบริหารสถานศึกษา**. กำแพงเพชร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร
- เอกรินทร์ สัมहाศาล. (2549). **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.